

Οι αληθινοί Χριστιανοί «πείθονται τοις ωρισμένοις νόμοις, και τοις ιδίοις βίοις νικώσι τους νόμους» (Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=177025>]

Η πειθαρχία στην κρατική εξουσία έχει τα όριά της. Νοείται ως υποταγή στις απαιτήσεις του κοινού καλού[19]. Η πειθαρχία αυτή δεν δικαιολογεί την καταστρατήγηση του θείου θελήματος. Όταν οι απαιτήσεις των κρατούντων έρχονται σε αντίθεση προς το θέλημα του Θεού, ο Χριστιανός οφείλει να πειθαρχεί στον Θεό και όχι στους ανθρώπους[20]. Έτσι ο καθορισμός των ορίων της κρατικής εξουσίας δεν εγκαταλείπεται στην αυθαιρεσία των φορέων της, αλλά ελέγχεται από τους πιστούς εν ονόματι του Θεού.

Ο Χριστιανός δεν εγκλωβίζεται στον σεβασμό των νόμων της κοινωνικής συμβιώσεως, αλλά τους υπερβάλλει. Το ιδεώδες του δεν είναι να γίνει «καλός καγαθός» πολίτης, αλλά να τελειωθεί κατά το πρότυπο του Χριστού και να γίνει θεός κατά χάρη. Η επιδίωξη του σκοπού αυτού δεν κατορθώνεται με την συμμόρφωση προς το φυσικό ή το θετικό δίκαιο, αλλά με την τήρηση των εντολών του Χριστού, που υπερβάλλουν κάθε δίκαιο. Οι αληθινοί Χριστιανοί «πείθονται τοις ωρισμένοις νόμοις, και τοις ιδίοις βίοις νικώσι τους νόμους»[21]. Αν όμως παρόλα αυτά συμβαίνει να πολεμούνται και να διώκονται, οι διωγμοί και τα μαρτύρια γίνονται αφορμές ομολογίας και μαρτυρίας για την δόξα του Θεού[22].

Με την επικράτηση του Χριστιανισμού και την αναγνώριση της Εκκλησίας από το κράτος δόθηκαν σε αυτήν ορισμένα προνόμια και δημιουργήθηκαν ανάλογες υποχρεώσεις. Η Εκκλησία απέκτησε κεντρική θέση στην κοινωνική ζωή, πράγμα που είχε σοβαρές κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις. Η ζωντανή παρουσία της στην δημόσια ζωή εμπλουτίζει την κοινωνία με το πνεύμα της χριστιανικής αγάπης και εμποδίζει την επικράτηση της βίας και της πολιτικής αυθαιρεσίας, πράγμα που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την πολιτική ζωή. Αλλά και η εκτροπή του πληρώματος ή των εκπροσώπων της από την αποστολή τους δημιουργεί σοβαρά προβλήματα. Η εκτροπή αυτή δεν πραγματοποιείται μόνο όταν η Εκκλησία συμπεριφέρεται ως όργανο της πολιτικής εξουσίας, αλλά και όταν επιχειρεί να την αντικαταστήσει, ή ακόμα και όταν εγκαταλείπει την κοινωνία στην πολιτική αυθαιρεσία.

Η αποφυγή των ακροτήτων αυτών είναι απαραίτητη και η ύπαρξή τους συχνά οδυνηρή. Όταν μάλιστα η Εκκλησία έρχεται σε αντίθεση με την εξουσία του κράτους, είτε καταγγέλλοντας άδικους νόμους είτε καυτηριάζοντας πολιτικές αυθαιρεσίες, οι εξωτερικοί όροι είναι άνισοι. Αλλά αυτό δεν πρέπει να την εμποδίζει να ελέγχει τα πράγματα, χωρίς να παύει να διακρίνει τα πρόσωπα και να τρέφει προς αυτά την χριστιανική αγάπη.

Γενική υποχρέωση των Χριστιανών είναι η υποταγή από αγάπη[23]. Αυτή πραγματοποιείται απέναντι στον Θεό, τον πλησίον και τους κοσμικούς άρχοντες. Η υποταγή στον Θεό πρέπει να είναι απόλυτη και καθολική, ενώ η υποταγή στον

πλησίον και στους φορείς της κρατικής εξουσίας σχετική. Η υποταγή στον Θεό πρέπει να γίνεται για όλα. Η υποταγή αυτή βιώνεται σωστά ως υπακοή, δηλαδή ως αυτεξούσιος συντονισμός του θελήματος με το θείο θέλημα. Η υποταγή στον πλησίον χρειάζεται για την διατήρηση της αδελφικής αγάπης. Τέλος η υποταγή στους κοσμικούς άρχοντες και την κρατική εξουσία βιώνεται περισσότερο ως πειθαρχία, που έχει σκοπό την κοινωνική ευταξία[24].

Διάφορες εξάλλου είναι και οι μορφές με τις οποίες εμφανίζεται η κρατική εξουσία. Ο Max Weber διακρίνει τρεις βασικούς τύπους εξουσίας: α) Την νόμιμη ή γραφειοκρατική, β) την παραδοσιακή και γ) την χαρισματική. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της νόμιμης ή γραφειοκρατικής εξουσίας είναι ότι στηρίζεται στο θετικό δίκαιο και την γραφειοκρατία. Η διαμόρφωση της εξουσίας του τύπου αυτού συνδέεται με την εκλογίκευση της κοινωνικής ζωής και την εκβιομηχάνιση. Η παραδοσιακή εξουσία στηρίζεται στην ιερότητα του παρελθόντος. Ιδιαίτερη σπουδαιότητα για τον τύπο αυτόν της εξουσίας έχουν τα ήθη, τα έθιμα, η ιερότητα των θρησκευτικών παραδόσεων κ.τ.λ. Τέλος η χαρισματική εξουσία στηρίζεται στο φυσικό χάρισμα που υπάρχει ή πιστεύεται ότι υπάρχει στο συγκεκριμένο πρόσωπο που ασκεί την εξουσία. Αυτονόητο βέβαια είναι ότι στην ιστορία δεν έχουμε ποτέ αμιγείς τύπους εξουσίας, αλλά επικράτηση των βασικών γνωρισμάτων του ενός ή του άλλου τύπου[25]. Οι δύο τελευταίοι τύποι εξουσίας κυριαρχούσαν στο παρελθόν, και αυτούς είχαν κυρίως υπόψη οι ιεροί συγγραφείς και οι Πατέρες της Εκκλησίας, ενώ ο πρώτος τύπος παρουσιάζεται περισσότερο κατά τους νεώτερους χρόνους. Γι' αυτό είναι επόμενο να χρειάζεται ιδιαίτερη φροντίδα για την ενεργοποίηση της προσωπικής ευθύνης μέσα στην σύγχρονη μορφή του κράτους.

(συνεχίζεται)

[19] Βλ. Ρωμ. 13,1 κ.έ.

[20] «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις». Πράξ. 5,29. Καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς σημειώνει: «Οἱ ἀρχόμενοι μόνον τοῖς ἄρχουσιν ὀφείλετε πείθεσθαι, ὅσα μὴ τὴν ἐπηγγελμένην ἡμῖν ἐλπίδα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀφαιρεῖται». Ὁμιλία 42,8, έκδ. Σ. Οἰκονόμου, σ. 14.

[21] Πρὸς Διόγνητον 5,10.

[22] «Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ». Α' Πέτρ. 4,15-6.

[23] Βλ. Ἐφεσ. 5,21.

[24] «Ὑποτασσώμεθα καὶ Θεῷ καὶ ἀλλήλοις καὶ τοῖς ἐπὶ γῆς ἄρχουσι· Θεῷ διὰ πάντα, διὰ τὴν φιλαδελφίαν ἀλλήλοις, δι' εὐταξίαν τοῖς ἄρχουσι· καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσῳπερ ἂν ὦσιν ἡμερώτεροι καὶ χρηστότεροι». Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 17,7, PG 35,972D-73A.

[25] Βλ. Μ. Weber, *Wirtschaft und Gesellschaft*, Tübingen 51972, σ. 124 κ.έ.